

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Blanky Kapitánové a soudkyň Mgr. Zdeňky Winklerové a JUDr. Ivety Veselé ve věci

žalobce: **prof. Ing. V. S., CSc., LL.M.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx - xxx
zastoupený advokátem JUDr. Tomášem Sokolem
sídlem Sokolská 1788/60, 120 00 Praha 2

proti
žalované: **ČR - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
za nějž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2 - Nové Město

pro zaplacení 19 926 395 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalobce i žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. listopadu 2024, č. j. 12 C 132/2021-178,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve vyhovujícím výroku o ve věci samé (I.) **potvrzuje**.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně **se** v zamítavém výroku o věci samé (II) co do částky 10 438 370 Kč **potvrzuje** a co do částky 4 787 534 Kč **se mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 4 787 534 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 621 713,60 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Tomáše Sokola, advokáta.

IV. Žalovaná je povinna zaplatit České republice na účet Obvodního soudu pro Prahu 2 náhradu nákladů řízení ve výši 39 300 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního uložil žalované zaplatit 4 700 491 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.) a zamítl žalobu co do částky 15 225 904 Kč (výrok II.). O náhradě nákladů řízení rozhodl tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované 624 Kč (výrok III.) a České republice 39 300 Kč, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku.
2. Takto soud prvního stupně rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal odškodnění újem v celkové výši 70 035 295 Kč způsobených mu nezákonným trestním stíháním (řízení vedeno pod sp. zn. 12 C 32/2019). Předmětem tohoto řízení je nárok (vyloučený z původního řízení k samostatnému projednání) na náhradu ušlého zisku ve výši 19 926 395 Kč za dobu trestního stíhání od 12. 11. 2013 do 28. 2. 2018, neboť důsledkem jeho trestního stíhání (a později přímo zákazem znalecké činnosti) byl pokles zájmu o jeho znaleckou činnost. Žalobce opakovaně uvedl, že se domáhá náhrady za ušlý zisk, a nikoliv náhrady skutečné škody za snížení ceny jeho podniku a že na příjmech za rok 2013 se nezákonné trestní stíhání neprojevovalo. Popřel, že by v souvislosti s útlumem znalecké činnosti vzrostlo jeho vytížení prací v pracovním poměru.
3. Žalovaná navrhl žalobu zamítnout, protože pokles zájmu o znaleckou činnost žalobce byl až do pozastavení jeho činnosti znalce vyvolán nerespektováním presumpce nevinny ze strany klientů žalobce, za což žalovaná neodpovídá. Pokud jde o období pozastavení činnosti, tak žalovaná odmítla plnit pro netransparentní způsob výpočtu. Nadto doplnila, že při výpadku znalecké činnosti se žalobce více věnoval práci v pracovním poměru a dosáhl tak vyššího výdělku.
4. Soud prvního stupně zjistil tento **skutkový stav**: Žalobce podniká v oboru výkon znalecké činnosti, do zahájení trestního stíhání zpracoval přes 2 000 znaleckých posudků, podílel se na vyšetřování mnoha závažných trestných činů. Je nejrespektovanějším odborníkem na oblast digitalizace, oblast elektronického konání veřejné správy, bezpečnosti informačních systémů atd. Usnesením Policie ČR, ÚOKFK, SKPV, odbor korupce ze dne 12. 11. 2013 čj.: OKFK-541-64/TČ-2013-251001, bylo zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin krivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, přečin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 odst. 2 trestního zákoníku ve stádiu pokusu (následně vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 1/2015). Žalobce byl od roku 2004 až do roku 2014 členem xxx xxx xxx, ke dni 4. 6. 2014 byl spolu s dalšími 11 členy odvolán a byli jmenováni noví členové s odůvodněním vyhodnocení dosavadní činnosti rady a v zájmu dalšího personálního posílení její činnosti. Žalobce přestal být xxx xxx „xxx, xxx“ (která posuzovala, jak orgány veřejné moci realizují zákon 256 o povinnosti poskytovat informace) v 5/2015 a to právě v souvislosti s trestním stíháním žalobce; dále přestal být xxx xxx xxx řady časopisů (např. xxx xxx, atd.). Žalobci byla od 17. 3. 2015 rozhodnutím ministerstva spravedlnosti pozastavena znalecká činnost až do pravomocného skončení trestního stíhání, a to právě z důvodu trestního stíhání žalobce, k rozkladu toto rozhodnutí dne 29. 6. 2015 potvrdil ministr. Usnesením

Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2018 sp. zn.: 8 To 133/2017, byl žalobce obžaloby zproštěn, trestní stíhání pravomocně skončilo 28. 2. 2018. Po rozhodnutí o pozastavení činnosti znalce měl žalobce jen příjmy z akademické sféry. Žalobce byl v období let 2012–2015 schopen pokrývat objem práce profesora a znalce v rozsahu až 2,31 úvazku, a to o 0,75 úvazek na xxx xxx a 1,0 úvazek na Xxx xxx. Po pozastavení znalecké činnosti nedošlo z hlediska úvazků týkajících se pracovních poměrů u něj k žádné změně; žalobce pouze vyměnil úvazek 1,0 na Xxx xxx za 1,0 úvazek na xxx xxx xxx xxx; důvodem byl vyšší plat a podstatně vyšší společenská prestiž spojená s funkcí xxx.

5. Ze znaleckého posudku znalecké společnosti BDO ZNALEX s.r.o., č. 1822/125/2022 ze dne 20.7.2022, a z doplnění znaleckého posudku č. 001292/2023 ze dne 10. 1. 2023, včetně výsledku zpracovatele JUDr. Ing. Lukáše Křístka MBA, který je sám znalcem z oboru ekonomika, daňových příznání žalobce za roky 2008-2021 a vyjádření společnosti Locke a Hobbes soud dospěl, že od roku 2009 do roku 2013 měl žalobcův zisk dlouhodobě stoupající tendenci, následně zisk každoročně od roku 2013 do roku 2016 klesal, v roce 2017 je výkyv (růst zisku), a v následujících letech opět každoroční pokles.
6. Obvodní soud provedl dokazování a shledal žalobcem předložený znalecký posudek č. 64/1/2019 zpracovaný Dr. Ing. Rudolfem Douchou za zcela nepoužitelný pro účely tohoto řízení. Znalec použil velmi složitou metodu směřující na zjištění hypotetické škody, zohledňující hypotetické úroky z prodlení bez jakékoliv opory ohledně takového nároku, podklady připojené k posudku nejsou dostatečné, navíc znalec byl dotázán na vyčíslení objemu peněz jako ztráty zisku za doby podnikání, a nikoliv za ušlý zisk z podnikatelské činnosti žalobce, jeho závěry pak zpochybnil sám žalobce tím, že žalobu opřel o zcela jiný výpočet. Z dalších provedených důkazů (tj. přípis žalobce ze dne 24. 2. 2016 adresovaný tehdejšímu ministru spravedlnosti JUDr. Robertu Pelikánovi, rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 17. 3. 2015, rozklad žalobce proti rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 17. 3. 2015 a jeho doplnění, rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 24. 10. 2012, č. j. ÚOHS-S327/2012/VZ-16330/2012-521/MLA) pak soud nic relevantního nad rámec popsaného skutkového stavu nezjistil.
7. Obvodní soud neshledal příčinnou souvislost mezi trestním stíháním žalobce a poklesem jeho příjmu ze znalecké činnosti, ale shledal ji mezi rozhodnutím o pozastavení znalecké činnosti a poklesem příjmů ze znalecké činnosti. Při určení výše ušlého zisku vycházel z posledního roku podnikání žalobce, ve kterém se neprojevilo nezákonné rozhodnutí ze dne 17. 3. 2015, tj. z příjmů za rok 2014 ve výši 1 635 800 Kč. Pro další roky tento příjem navýšil o inflaci (tj. za rok 2015 o 0,30 % ročně, za rok 2016 o 0,70 % ročně, za rok 2017 o 2,50 % a za rok 2018 ve výši 2,10 %), čímž vypočetl předpokládaný příjem za rok na 1 640 707 Kč, za rok 2016 na 1 647 250 Kč, za rok 2017 na 1 676 695 Kč a za rok 2018 na 1 670 151 Kč.
8. Následně obvodní soud odečetl hodnoty takto vypočtených předpokládaných příjmů a skutečných příjmů žalobce a zjistil, že za 10 měsíců roku 2015 rozdíl činí 881 588 Kč., za rok 2016 pak 1 603 924 Kč, za rok 2017 1 631 265 Kč a za 4 měsíce roku 2018 pak 556 714 Kč.
9. **Po právní stránce** prvoinstanční soud odkázal na ust. § 1, § 2, § 3, § 5, § 7, § 8 a § 15 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, a zdůraznil, že stát za újmu způsobenou nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím odpovídá objektivně (tj. bez ohledu na zavinění) a za současného (kumulativního) splnění tří podmínek: (i) příslušný orgán státu vydal nezákonné rozhodnutí (či došlo k nesprávnému úřednímu postupu); (ii) poškozenému vznikla škoda či nemajetková újma; a (iii) újma je v příčinné souvislosti s takovým nezákonným

rozhodnutím (či nesprávným úředním postupem), jinými slovy je mezi nimi dán vztah příčiny a následku (*srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 31 Cdo 1791/2011*). Nárok na náhradu ušlého zisku způsobené zahájením trestního stíhání, jež neskončilo pravomocným odsouzením, se posuzuje podle ustanovení § 5 písm. a), § 7 a § 8 OdpŠk jako nárok na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím (*srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 1 Cž 6/90 ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001 ze dne 31. 3. 2003*). Vznik nároku na náhradu újmy není podmíněn prokázáním, že orgány činné v trestním řízení jednaly v rozporu se zákonem, nýbrž je založen na principu, podle kterého osoba, jež byla zproštěna obžaloby, má zásadně právo na náhradu škody způsobené zahájením a vedením trestního stíhání.

10. Ohledně odpovědnostního titulu obvodní soud shledal existenci nezákonného rozhodnutí, a to usnesení policie o zahájení trestního stíhání ze dne 12.11.2013 pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, přečin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 odst. 2 trestního zákoníku, neboť žalobce byl obžaloby zproštěn. Rozhodnutí ministra spravedlnosti o pozastavení znalecké činnosti je postavené toliko na důvodů vedení trestního stíhání proti jeho osobě, přičemž žalobce využil v řízení o pozastavení činnosti veškerých opravných prostředků. Soud dospěl k závěru o existenci FIKCE nezákonného rozhodnutí o pozastavení činnosti, které bylo vydáno v přímé příčinné souvislosti s nezákonným trestním stíháním žalobce, neboť právě rozhodnutím ministerstva spravedlnosti ze dne 17. 3. 2015 byl žalobci objektivně znemožněn výkon znalecké činnosti. Toto rozhodnutí bylo zrušeno samotným inkorporovaným sdělením o nutnosti vyčkání konce trestního stíhání.
11. Ohledně počátku zásahu obvodní soud shledal, že žalobce byl trestně stíhán od 12. 11. 2013 do 28. 2. 2018, ale pro určení ušlého zisku považuje za rozhodné období posuzoval pouze období, kdy žalobce fakticky nemohl provozovat znaleckou činnost, tedy ode dne 17.3.2015. Případný úbytek zakázek za dobu předcházející je důsledkem nerespektování presumpce nevinny ze strany třetích subjektů (případných objednatelů) a jejich rozhodnutí žalobci vypracování znalecké posudku nezadat, nikoli objektivní zákaz činnosti vykonávat. (analogicky rozhodnutí *Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4879/2015*). Zisk, o který žalobce objektivně přišel v důsledku nezákonného trestního stíhání, je tak jen zisk nezískaný ode dne 17. 3. 2015.
12. Ohledně konce rozhodného období obvodní soud konstatoval, že žalobce požadoval ušlý zisk k datu 31.7.2019 dle vypracování znaleckého posudku Dr. Ing. Douchy s tím, že zásahy do ekonomické a profesní sféry žalobce přetrvávají i po skončení trestního stíhání. Soud se ztotožnil s myšlenkou žalobce, že okamžikem ukončení trestního stíhání, nedojde ihned k obnovení původní úrovně zakázek, ovšem zároveň nelze uvažovat o její bezbřehosti. Soud analogicky aplikoval ust. § 51 odst. 1 zákoníku práce a dovodil, že zákonodárce sám nabídl jako dobu přiměřenou uzpůsobení profesních a výdělkových možností 2 měsíce, ve kterých je obecně člověk schopen realizace a znovunastolení svých profesních záležitostí. Soud tak ukončil rozhodné období uplynutím cca 2 měsíců od ukončení trestního stíhání žalobce, tj. do 30. 4. 2018.
13. S ohledem na vypočtený předpokládaný a reálný příjem (viz výše) tak obvodní soud dovodil, že nároku žalobce na ušlý zisk odpovídá částka 4 700 491 Kč (I.) a ve zbytku žalobu zamítl (II.).
14. O nákladech řízení účastníků (III.) soud rozhodl podle § 142 odst. 2, 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v platném znění (dále jen „o. s. ř.“) s tím, že úspěch žalované činí 52 % (*pozn. odvolacího soudu: jedná se o zkratku sdělení, že rozdíl úspěchu každého z účastníků je 52 % ve prospěch žalované, tj. 76 % - 24 %*), její náklady určil dle ust. § 151 odst. 3 o.s.ř. za účast na jednání soudu dne 7.12.2021 a 26.10.2023 a dne 30.11.2023 a přípravě k jednání á 300 Kč.

15. O nákladech státu obvodní soud rozhodl s poukazem na úhradu znaleckého posudku ze státního rozpočtu.
16. Lhůta k plnění byla žalované stanovena v souladu s § 160 odst. 1 o.s.ř. část věty za středníkem o.s.ř., neboť soudu je z jeho činnosti známo, že uvedená lhůta odpovídá technicko-organizačním podmínkám čerpání peněžních prostředků ze státního rozpočtu, jimiž se žalovaná jako organizační složka státu řídí.
17. Proti tomuto rozsudku podali odvolání oba účastníci.
18. Žalobce napadl výroky II. až IV. a navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil. Žalobce nesouhlasí s tím, že by odpovědnostním titulem mělo být rozhodnutí o pozastavení znalecké činnosti, neboť k poklesu jeho příjmu ze znalecké činnosti došlo již na základě usnesení o zahájení trestního stíhání. Upozornil na to, že situace ve věci řešené Nejvyšším soudem pod sp. zn. 30 Cdo 4879/2015 nebyla podobná, neboť v tomto případě byl žalobce stíhán právě v souvislosti se znaleckou činností (za zpracování úmyslně nepravdivého znaleckého posudku), čímž byla zásadním způsobem zpochybněna jeho věrohodnost znalce, navíc došlo k medializaci trestního stíhání, což vedlo k fatálnímu zpochybnění žalobce jako potenciálního zpracovatele znaleckých posudků. Poukázal zejména na povinnost objednatelů znaleckých posudků počínat si s péčí řádného hospodáře a na to, že po zahájení trestního stíhání mu přestaly znalecké posudky zadávat též státní orgány. Ostatně použití znaleckého posudku vypracovaného znalcem stíhaným pro tento typ trestního činu je nepoužitelný v trestním i civilním řízení. Navíc po zadání takového posudku hrozila sístice znalecké činnosti (jak k tomuto v tomto případě skutečně došlo), a již jen proto by zadání znaleckého posudku takto stíhanému znalci bylo velkým rizikem; znalec by takový znalecký posudek nemohl ani potvrdit v soudním řízení. Zadavatelé by pak čelili odpovědnosti za škodu způsobenou tím, že si znalecký posudek zadali u znalce trestně stíhaného za zpracování nepravdivého znaleckého posudku. Akcentoval též to, že výkon znalecké činnosti představuje výkon veřejného úřadu. Dále se žalobci nelíbí, že soud nevzal v potaz setrvalý pokles příjmů i po pravomocném zproštění žalobce. Odůvodnění nemožnosti použití znaleckého posudku Dr. Ing. Douchy považuje za nepřesvědčivé, neboť zpochybňované úroky z prodlení nejsou dominantní částkou nároku a žalobce nezpochybnil metodu tohoto znalce, jen žalobu založil na jiném tvrzení. Sama skutečnost, že si znalec neobstaral před vypracováním znaleckého posudku podklady nutné pro jeho vypracování (konkrétně daňová přiznání) pak nezavazuje soud povinnosti tohoto znalce vyslechnout. Poukázal na to, že společnost BDO ZNALEX s. r. o. již není znaleckou kancelář a soud provedl výslech znalce, který byl zpracovatelem znaleckého posudku za tuto společnost, jehož výslech žalobce považuje za zmatený.
V doplnění odvolání se pak jednak vyjádřil k odvolání žalované (viz níže) a jednak doplnil, že soud se ve výpočtu dopustil chyby, neboť nezohlednil kumulovaný účinek inflace (*viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3772/2018*). Při jednání odvolacího soudu pak poukázal na nesprávnost rozhodnutí o nákladech řízení.
19. Žalovaná napadla výroky I. a III., neboť nesouhlasí s předloženým výpočtem, a navrhla, aby odvolací soud napadené rozhodnutí změnil tak, že žalobě zcela vyhoví. Má za to, že rozhodným obdobím pro odškodnění je jen doba pozastavení znalecké činnosti (tj. od 17. 3. 2015 do 28. 2. 2018), pro další období již není dán odpovědnostní titul; pro analogické použití ust. § 82 zákoníku práce nespátňuje pro odlišný předmět úpravy žádný důvod. Poukázala na závěry znaleckého posudku, že pro nemožnost psaní znaleckých posudků žalobce získal čas, který věnoval jiné činnosti – a to závislé činnosti, proto měl soud zohlednit i příjmy žalobce z této akademické práce. Žalobce pak své tvrzení o tom, že rozsah jeho úvazů se nerozšířil, žádné důkazy.

20. Žalobce v reakci na odvolání žalované uvedl, že žalovaná měla namítat nesprávně vytvořenou analogii, nikoliv aplikaci zákoníku práce jako takovou. Zopakoval svá tvrzení o vztahu znalce a objednatelů znaleckých posudků postaveném na důvěře v odbornost a celkovou reputaci znalce, a tvrzení o medializaci informace o trestním stíhání již 17. 11. 2023 s tím, že důsledky trestního stíhání nemohly pominout za 2 měsíce. Podle žalobce nebyla informace o zproštění obžaloby žádným způsobem zveřejněna. Dokazovat pak vliv trestního stíhání žalobce na jednotlivé osoby je nemožné. Sama žalovaná pak neuvedla žádnou v úvahu přicházející příčinu toho, že žádosti o znalecký posudek po zahájení trestního stíhání významně ubylo. Odkázal pak znovu na postavení znalce – jde o výkon specifické činnosti ve veřejném zájmu připomínající veřejnou funkci nebo dokonce úřad, na veřejný zájem na řádném výkonu znalecké činnosti a na požadavky na osobu (viz odborné články a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) v kontextu toho, za co byl žalobce trestně stíhán.
21. Žalovaná se pak v rámci vyjádření k odvolání ztotožnila s aplikací rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4879/2015 na projednávanou věc, včetně závěru, že ušlý zisk žalobce v období před pozastavení jeho znalecké činnosti je důsledkem nerespektování presumpce neviny ze strany třetích subjektů a samotné zahájení trestního stíhání nevytvořilo žalobci překážku pro výkon znalecké činnosti, zpochybnění důvěryhodnosti jeho osoby bylo možno zohlednit při odškodnění nemajetkové újmy. K této otázce pak žalovaná odkázala na rozklad žalobce proti usnesení o pozastavení činnosti, podle kterého žalobce zpracoval za dobu od 12. 11. 2013 do 20. 3. 2015 40 znaleckých posudků s tím, že polovina byla pro orgány veřejné moci, se závěrem, že důvěra a dobrá pověst v důsledku zahájení trestního řízení neutrpěla tak zásadně. Ohledně nepoužitelnosti znaleckého posudku Dr. Ing. Douchy pak poukázala na závěry znaleckého posudku zpracovaného společností BDO ZNALEX s. r. o.
22. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání **žalované není** důvodné, odvolání **žalobce je částečně** opodstatněné.
- Procesní a skutkový stav
23. Ke skutkovému stavu odvolací soud doplňuje, že žalobce uplatnil svůj nárok u žalované postupem dle § 14 a § 15 odst. 2 OdpŠk a žalovaná na tomto nároku nic neplnila.
24. Odvolací soud považuje za podstatné shrnout žalobní tvrzení ohledně zde projednávaného nároku a průběh řízení, neboť část dokazování před vyloučením věci k samostatnému projednání byla provedena v původním (společném) řízení.
25. Žalobce uplatnil svůj nárok u žalované dne 6. 8. 2018 (*č.l. 216*) a požadoval nahradit ušlý zisk z provozování znalecké činnosti od zahájení trestního stíhání za období (s tím, že pro rok 2013 k žádnému poklesu nedošlo) až do 28. 2. 2018, k tomuto datu také vyčíslil výši nároku na 19 926 395 Kč a určil jej jako rozdíl hodnoty jeho podniku ke dni 31. 12. 2013 a ke dni 28. 2. 2018 (*č.l. 220 – 225*). Žalovaná ve Stanovisku sdělila, že nároku nelze vyhovět, protože postupy a výpočty jsou v rozporu s judikaturou (*č.l. 232*).
26. V žalobě ze dne 4. 2. 2019 žalobce opět uvedl, že žádá náhradu ušlého zisku vypočteného jako rozdíl ceny podniku žalobce ke dni 31. 12. 2013 a 28. 2. 2018 ve výši 19 926 395 Kč (*č.l. 1c až 1e*). Následně předložil znalecký posudek, kde se rovněž vychází z odškodňovaného období od 12. 11. 2013 do 28. 2. 2018 (*č.l. 1ch*).
27. V podání ze dne 8. 8. 2019 žalobce uvedl, že „co se týče nároku na ušlý zisk, žalobce připouští, že se nejedná o explicitně ušlý zisk, ale snížení hodnoty majetku žalobce“, ale k takovému vyčíslení

přistoupil pro krátkost promlčecích lhůt. Při jednání dne 10. 3. 2020 (č.l. 244) byl žalobce výslovně dotázán, zda žádá náhradu skutečné škody, nebo ušlý zisk. Žalobce setrval na svém tvrzení, že požaduje právě ušlý zisk za dobu, kdy nemohl vykonávat znaleckou činnost (2018); soud žalobce při tomto jednání seznámil se závěry judikatury a dal mu poučení dle § 118a (č.l. 248 – 249). Žalobce reagoval podáním ze dne 9. 4. 2020 a uvedl ohledně ušlého zisku (č.l. 258 -263), že k faktickému znemožnění znalecké činnosti došlo dne 12. 11. 2013 s tím, že od 28. 2. 2018 opět znaleckou činnost vykonává, zopakoval, že ocenění se týká období do 28. 2. 2018 a k tomuto dni vyčísluje svůj ušlý zisk na 19 926 395 Kč. Při jednání dne 7. 12. 2021 se soud žalobce znovu dotazoval na specifikaci přesného období, za nějž požaduje ušlý zisk, když tvrzeno je období do 28. 2. 2018, ale žalobcem předložený znalecký posudek započítává i roky 2018 a 2019 (č.l. 7). Žalobce reagoval v podání ze dne 27. 12. 2021 tak, že výslovně uvedl, že žádá odškodnění za dobu od 12. 11. 2013 do 28. 2. 2018, i když důsledky trestního stíhání přetrvávají, což je důvod, proč znalec uváděl i další období se zohledněním toho, kdy byl posudek zpracován (č.l. 14). V podání ze dne 20. 4. 2022 žalobce zopakoval, že žalobce za relevantní období považuje dobu do 28. 2. 2018, i když důsledky trestního stíhání přetrvávají (tj. zpochybnění znalecké kompetence žalobce, redukováné objednávky, č.l. 21) a předkládal potvrzení své účetní a daňové společnosti za období od r. 2008 do 2021 (č.l. 24). Další podání žalobce (ze dne 9. 9. 2022 č.l. 84 a násl., ze dne 6. 10. 2022 č.l. 90, ze dne 14. 2. 2023 č.l. 127 a násl., ze dne 23. 11. 2023 č.l. 170 a násl.) jsou vyjádřeními ke znaleckým posudkům (resp. k procesní situaci po skončení znalecké činnosti znalecké kanceláře).

28. Žalobce, byť byl procesně velice aktivní, nikdy nepožádal o přípuštění změny žaloby. Jen při jednání dne 26. 10. 2023 soud konstatoval, že bude uvažovat o ušlém zisku až za období od 3/2015 do ukončení trestního stíhání, resp. dodal, že připočte výpovědní dobu 2 měsíců. Soud však ve sporném řízení není oprávněn z vlastní iniciativy rozšiřovat předmět řízení (§ 153 odst. 2 o. s. ř.), takže předmětem řízení byl a je nárok žalobce na náhradu ušlého zisku za období od 12. 11. 2013 do 28. 2. 2018 ve výši 19 926 395 Kč.
29. K tomu odvolací soud dodává, že žalobcem zvolený znalec i žalobce odvozovali výši ušlého zisku od snížení hodnoty podniku žalobce (resp. od jednotlivých složek podniku), přičemž tento výpočet samozřejmě předpokládá, že ani ke dni rozhodování soudu se aktuální hodnota podniku žalobce nerovná hodnotě podniku žalobce ke dni 31. 12. 2013 (anebo ji dokonce nepřevyšuje), a z toho vyplývá, proč musel žalobce (i jím zvolený znalec) zohledňovat údaje platné ke dni zpracování posudku. Tato metoda však vede k určení skutečné škody (určení snížení majetkové hodnoty věci žalobce), ale neodpovídá definici ušlého zisku. Otázkou, jak by vedle sebe obstály oba nároky (tj. nárok na náhradu skutečné škody spočívající ve snížení hodnoty podniku žalobce a nárok na ušlý zisk ze znalecké činnosti), se odvolací soud nezabýval, neboť žalobce uplatnil je jeden nárok.
30. V podání ze dne 23. 10. 2023 žalobce doplnil, že působil jako znalec v oborech: ekonomika, kybernetika, kriminalistika, školství a kultura (od r. 1987), v roce 2012 podal 35 znaleckých posudků (účtována práce 2 995 hod./rok, tj. odpovídá pracovnímu úvazku úvazek 1,06), v roce 2013 pak 26 znaleckých posudků (účtována práce 1 848 hod. za rok, tj. cca úvazek 0,88), v roce 2014 vyhotovil 25 posudků s rozsahem účtované práce 1 661 hod./rok, tj. úvazek 0,56 a za rok 2015 pak 768 hodin práce na 8 znaleckých posudcích za rok (tj. úvazek 0,21). Žalobce pak byl zaměstnancem Xxx xxx s úvazkem 0,75 v letech 2012 a 2013; v roce 2014 – 2016 byl zaměstnancem na Xxx xxx a vedle toho vykonával práci na celý úvazek nejprve na vysoké škole Xxx xxx a poté na xxx xxx xxx, od r. 2017 pak na Xxx xxx pracuje jen na úvazek 0,5 a na xxx xxx xxx na plný úvazek. Plný úvazek pro žalobce znamená odučit 6 – 8 hodin týdně, ve zbytku pak působí jako garant studijního programu, ve funkci vedení studentů doktorandského studijního programu a ve zbytku vykonává vlastní vědeckovýzkumnou činnost.

K tomu odvolací soud podotýká, že s ohledem na informační deficit žalované má žalobce skutečně povinnost tvrdit okolnosti o svých zaměstnáních, což žalobce tímto svým podáním splnil. Z tvrzení žalobce vyplývá, že právě počínaje

rokem 2014 se navýšil jeho pracovní úvazek z 0,75 na 1,75, kdy žalobce poukazuje na to, že se jedná o pouhou shodu, žalovaná v tom vidí důsledek zahájení trestního stíhání. Obvodní soud podrobně vysvětlil, že podle jeho skutkových zjištění se znalec nezačal věnovat pedagogické činnosti na úkor znalecké a odvolací soud se s tímto posouzením ztotožňuje. Znalec nemohl v roce 2014 vědět, jak velký pokles zájmu o jeho znaleckou činnost bude a rozhodně nemohl počítat s tím, že mu v 3/2015 bude znalecká činnost zakázána a tím mu vznikne prostor pro větší akademickou aktivitu, ostatně tento milník se naopak do změny pracovního úvazku nijak nepromítl. Žalobce zvládal zaměstnání v rozsahu úvazku 1,75 (resp. od roku 2017 ve výši 1,50 úvazku), přičemž jeho největší vytížení bylo právě v roce 2014, kdy však žalobce nemohl vědět, jak informace o jeho trestním stíhání ovlivní poptávku po jeho znaleckých službách, a přesto již od počátku roku pracoval s úvazkem 1,75; navíc bylo zjištěno že v tomto roce žalobce vypracoval 25 znaleckých posudků (byť s menší časovou dotací na zpracování, než v předchozím roce). To, že mezi poklesem znalecké činnosti a vyšším příjmem ze závislé činnosti je pak očividné z toho, že po pozastavení znalecké činnosti rozhodnutím ministerstva spravedlnosti se nijak pracovní úvazky žalobce nenavýšily, resp. v roce 2017 se dokonce snížily. Příjem ze závislé činnosti tak není v žádném vztahu s příjmem ze znalecké činnosti.

31. K námitce, žalované, že újma žalobci nevznikla v souvislosti se zahájením trestního stíhání, neboť za dobu od 12. 11. 2013 do 20. 3. 2015 vypracoval 40 znaleckých posudků, odvolací soud dodává, že z termínu vyhotovení znaleckých posudků nelze dovodit, kdy byly zadány. V období od 13. 11. 2013 do 31. 12. 2013 žalobce vypracoval 7 znaleckých posudků, které s nejvyšší pravděpodobností byly zadány před tím, než byla veřejnost s trestním stíháním žalobce seznámena, a to se pravděpodobně týká i částí znaleckých posudků zpracovaných v roce 2014. Navíc sám počet znaleckých posudků není zásadní, podstatný je totiž s ohledem na charakter odměny znalce rozsah hodin potřebných pro vypracování znaleckého posudku. Z provedeného dokazování pak jednoznačně vyplynulo, že objem znalecké práce se u žalobce od roku 2014 snižoval a současně žalobce prokázal, že o dlouhodobého klienta (který by pro něj měl zakázky i v letech 2014 a 2015, viz zpráva T-mobile) přišel jen vlivem zahájení trestního stíhání. Po žalobci pak nelze požadovat, aby prokazoval, kteří další potenciální klienti dali přednost jinému znalci jen s ohledem na informaci o trestním stíhání žalobce, neboť se z principu jedná o důkaz nemožný (resp. takové informace žalobce nemůže mít k dispozici), viz nálezk Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. I.ÚS 922/18, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2021, sp. zn. 30 Cdo 333/2021.
32. Žalobce uvádí, že znalecký posudek Dr. Ing. Douchy nezpochybňoval, a v době podání žaloby jej neměl k dispozici. K tomu lze podotknout, že ani po jeho obdržení svou žalobu nezměnil a setrval na svém způsobu výpočtu zcela se lišícím od postupu i závěru znalce (což se ovšem fakticky rovná zpochybnění jeho postupu i závěrů). Skutečnost, že Dr. Ing. Doucha ušlý zisk žalobce odvozuje od hodnoty složek podniku i od zcela pofiderně modelovaného neexistujícího nároku na úroky z prodlení, pak žalobce bagatelizuje tím, že se jedná jen o menší část nároku. I toto tvrzení žalobce však potvrzuje závěr soudu, že výpočet sám o sobě je pro účely tohoto řízení zcela zcestný, navíc by výše ušlého zisk za období do 28. 2. 2018 byla modifikována o další vývoj podniku žalobce. Jinak řečeno – znalecký posudek Dr. Ing. Douchy nemá pro toto řízení principiálně vypovídací hodnotu, neboť zjišťoval jen hypotetický ušlý zisk v návaznosti na jeho neexistující složky (např. úroky z prodlení), a je zcela nadbytečné provádět výslech znalce.
33. Žalobce napadá použitelnost znaleckého posudku BDO ZNALEX s. r. o. Soud přitom vycházel ve svých skutkových zjištění vyplývajících z tohoto důkazního prostředku jen z toho, že znalecká společnost potvrdila již dříve soudem prezentovaný závěr o nepoužitelnosti znaleckého posudku Dr. Ing. Douchy (s čímž souhlasí i odvolací soud); dále ze zjištění z doplnění znaleckého posudku, že za období od 12. 11. 2013 do 31. 12. 2013 žalobci žádný zisk neušel (což je shodné s tvrzením žalobce), že výdaje tvrzené žalobcem a dokládané potvrzením jeho účetní a daňové kanceláře o výdajích souvisejících s podnikatelskou činností jsou správné (tedy opět soulad s tvrzeními žalobce, které podrobněji vysvětlil při svém výslechu žalobce ve shodě se závěry posudku a účetní zprávy) a že příjem žalobce v období od roku 2009 do roku 2013 včetně vzrůstal (což opět

podporuje žalobní tvrzení žalobce). Není pak napadána správná výše meziroční inflace uvedená ve znaleckém posudku.

34. Nedostatkem znaleckého posudku je vskutku to, že znalecká kancelář zjistila, že příjem žalobce z podnikání po roce 2013 klesal, ale současně vzrostl příjem ze závislé činnosti, a v souvislosti s tím se na straně 10 svého posudku dopustila úvahy, že žalobce nevykonáváním znalecké činnosti měl více času, proto své síly správně napřel jinač. Tuto svou úvahu pak zapracovala do svých závěrů tak, že o vzrůst mzdy snížila výši ušlého zisku z podnikání. Odvolací soud se ztotožňuje s tím, že otázka toho, zda se žalobce začal více věnovat závislé práci (a právě jen tím se jeho příjem ze závislé činnosti zvýšil) je výsledkem dokazování, k němuž znalecká společnost neměla vůbec žádné podklady a ani si je nevyžádala. Její úvaha o s trestním stíháním souvisejícím vyšším pracovním úvazku se tak opírá jen o údaj o vzrůstu mzdy, aniž byla brána v potaz např. inflace, zvýšení mzdy vlivem změny zaměstnavatele apod. Současně byla znalecká kancelář dotázána na výši ušlého zisku za nesprávné období. Znalecké závěry tak nelze pro rozhodnutí soudu bez dalšího a zcela převzít (*jak správně uvedl obvodní soud*).
35. Odvolací soud pak připomíná, že toto řízení bylo cca dva roky vedeno jako společné s řízením sp. zn. 12 C 32/2109 a právě v období společně vedeného řízení byl vyslechnut žalobce (*viz protokol o jednání ze dne 19. 6. 2020 č.l. 267 a násl. tohoto spisu*) a z jeho výsledku soud prvního stupně správně vycházel. Právě ve době společného vedení řízení pak proběhlo dokazování stran medializace a bylo zjištěno, že medializována byla jak informace o trestním stíhání (č.l. 254), tak o zproštění obžaloby (č.l. 287) a odvolací soud tak uzavírá, že informace o trestním stíhání znalce a výsledku tohoto trestního stíhání byly medializovány.
36. Odvolací soud shledal ve shodě se soudem prvního stupně za zcela nadbytečný výslech svědkyně V. o okolnostech vydání rozhodnutí o pozastavení znalecké činnosti, neboť závěr soudu, že jediným důvodem pro pozastavení znalecké činnosti žalobce, bylo jeho trestní stíhání, není sporným, a další případné okolnosti již nejsou pro rozhodnutí podstatné.
37. Ukončení spolupráce s „xxx, xxx“ je pak rovněž bez vlivu na rozhodnutí soudu, neboť pro tuto společnost žalobce pracoval bezplatně.
38. Ukončení členství v xxx xxx xxx nelze vnímat jako následek trestního stíhání žalobce (jednalo se o změnu složení orgánu, společně se žalobcem skončilo celkem 11 lidí) a navíc ani předmětem tohoto řízení není odškodnění za ušlý zisk ze ztráty tohoto příjmu.
39. Protože žalobce tvrdil, že pokles příjmů se objevil od počátku roku 2014 (*viz žaloba č.l. 1e, podání č.l. 22 aj.*) a toto tvrzení žalobce je pak podpořeno i výsledky dokazování (tj. daňovými přiznáními žalobce a znaleckým posudkem BDO ZNALEX s. r. o.), tak odvolací soud uzavírá, že rok 2013 je posledním účetním obdobím nedotčeným účinky zahájení trestního stíhání žalobce na příjem z jeho podnikatelské činnosti (*podobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1920/99*). Odvolací soud pak považuje za jednoznačně prokázané, že v období od 1. 1. 2014 do 28. 2. 2018 se snížil příjem žalobce z podnikatelské činnosti.

Právní posouzení

40. Obvodní soud odkázal na zcela správný právní předpis a relevantní ustanovení, včetně podmínek odpovědnosti státu za škodu a ustálenou judikaturu, podle které se nárok na náhradu ušlého zisku způsobené zahájením trestního stíhání, jež neskončilo pravomocným odsouzením, posuzuje podle ustanovení § 5 písm. a), § 7 a § 8 OdpŠk jako nárok na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím, blíže viz bod 9. tohoto odůvodnění.

Shodu s prvopisem potvrzuje B. S.

41. Podle § 28 OdpŠk způsob výpočtu průměrného výdělku pro určení ušlého zisku pro účely tohoto zákona stanoví vláda nařízením.
42. Podle § 1 odst. 1, 2 nařízení vlády č. 116/1998 Sb., kterým se provádí zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), průměrným výdělkem se rozumí průměrný výdělek zjišťovaný podle zvláštního zákona¹⁾ pro pracovněprávní účely. Nelze-li průměrný výdělek určit podle odstavce 1, vychází se při jeho určení z okolností jednotlivého případu, zejména z daňového přiznání.
43. Odvolací soud má jiný právní názor na odpovědnostní titul než obvodní soud, a s tím souvisí i rozdíl ve výpočtu výše škody.

Odpovědnostní titul

44. V posuzovaném případě není žádných pochyb o tom, že rozhodnutí ministerstva spravedlnosti o pozastavení znalecké činnosti žalobce nebylo zrušeno pro nezákonnost, ale jeho účinky pominuly s ohledem na skončení doby, na kterou bylo omezeno (tj. do pravomocného skončení trestního stíhání). Uvedené rozhodnutí sice bylo vydáno v souvislosti s trestním stíháním žalobce, ale ve zcela samostatném správním řízení a jiným orgánem, než je orgán činný v trestním řízení. Žalobce podal jen rozklad a podnět ke zrušení rozhodnutí, ale správní žalobu (případně ústavní stížnost) nepodal, čímž nevyčerpal všechny procesní prostředky ve smyslu § 8 odst. 3 OdpŠk. Odvolací soud tak uzavírá, že rozhodnutí o pozastavení činnosti není v posuzovaném případě nezákonným rozhodnutím ve smyslu § 8 OdpŠk. Jen proto, že samo trestní stíhání je judikaturou vyvinutou pro odškodnění za trestní stíhání, které neskončilo odsouzením, vnímáno jako nezákonné, nelze dovozovat nezákonnost všech rozhodnutí, která byla v souvislosti s takovým trestním řízením vydána.
45. Jediným rozhodnutím zrušeným pro nezákonnost tak je usnesení o zahájení trestního řízení. Podle již ustálené judikatury došlo-li ke zproštění obžaloby, je třeba vycházet z toho, že rozhodnutí o zproštění obžaloby ruší účinky zahájeného trestního stíhání, a činí rozhodnutí, jímž bylo trestní stíhání zahájeno, ve smyslu OdpŠk a (pouze) pro jeho účely nezákonným, čímž (při splnění dalších podmínek) zakládá nárok na náhradu škody, či nemajetkové újmy (*ke tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikovaný pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1991, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001, či rozsudek téhož soudu ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001*). Neposuzuje se tedy správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání (nejde o nesprávný úřední postup), rozhodující je výsledek trestního stíhání.

Příčinná souvislost

46. Odvolací soud se tak zabýval otázkou existence příčinné souvislosti mezi usnesením o zahájení trestního stíhání (které lze pro účely odškodnění označit jako nezákonné rozhodnutí) a škodou žalobce (kdy vznik škody je nepochybný).
47. Existence příčinné souvislosti musí být řešena vždy v konkrétním případě, nestačí pouhá pravděpodobnost příčinné souvislosti či okolnosti nasvědčující její existenci, avšak příčinnou souvislost je třeba vždy prokázat. Příčinná souvislost je dána tehdy, jestliže škoda je důsledkem protiprávního úkonu a nenastala by bez této příčiny, resp. jestliže protiprávní jednání žalované (nesprávný úřední postup anebo nezákonné rozhodnutí) bylo buď výlučnou, nebo podstatnou příčinou, bez které by k tvrzené škodě nedošlo. Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), více, musí být jejich vztah

ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku. Právně relevantními příčinami jsou ty příčiny, s nimiž právo spojuje vznik odpovědnosti (tzv. umělá izolace jevů), které jsou pro způsobení následku významné (tzv. gradace příčinné souvislosti) a které podle obvyklého chodu věcí i podle obecné zkušenosti mají zpravidla (typicky) za následek způsobení určité škody (tzv. adekvátní příčinná souvislost).

48. V této souvislosti je nutno akcentovat, že žalobce byl stíhán pro úmyslný trestný čin související právě s činností znalce. Lze souhlasit s tím, že pokud by nebylo zahájeno trestní stíhání žalobce, nebyla by mu pozastavena znalecká činnost. Tato vazba mezi oběma možnými příčinami tak nezpůsobuje přerušení příčinné souvislosti mezi nezákonným trestním stíháním a škodou, ale projevuje se jejich kumulační účinek, neboť druhá příčina je výlučně následek příčiny první (tj. nevylučuje ji). *Viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3285/2015, ze dne 15. 8. 2017.*
49. Tento závěr je plně v souladu se zjištěními, že až do roku 2013 se příjem žalobce ze znalecké činnosti stále zvyšoval a počínaje rokem 2014 až do skončení trestního stíhání klesal, resp. po vydání usnesení o pozastavení znalecké činnosti žalobce obdržel jen odměny za v minulosti vypracované posudky. Žalovaná pak nenabídla jiné vysvětlení poklesu zájmu o znaleckou činnost žalobce než právě medializované trestní řízení, a žalobce prokázal (viz zpráva od T-mobile), že jeho dosavadní klienti přestali žalobce využívat již od roku 2014 právě pro jeho trestní stíhání (neboť rozhodnutí o pozastavení činnosti tehdy ještě vydáno nebylo).
50. Pokud žalovaná namítá, že škoda žalobci vznikla proto, že objednatelé posudku nerespektovali presumpci neviny, tak odvolací soud se plně ztotožňuje s námitkami žalobce, že nelze ani státní orgány, ale ani obchodní společnosti či účastníky řízení nutit k tomu, aby zadávali zpracování znaleckého posudku u znalce, o němž je medializováno, že je podezřelý ze spáchání trestné činnosti právě v souvislosti s touto činností. V tomto směru lze plně odkázat na odůvodnění rozhodnutí žalované o pozastavení znalecké činnosti žalobce, kde je zvláště důrazně akcentováno to, že nelze dopustit, aby znaleckou činnost prováděla osoba, která je stíhána pro úmyslný trestný čin související s vlastním výkonem znalecké činnosti, a že toto řešení je souladné s veřejným zájmem. Pozastavení činnosti žalobci pak bylo dle žalované o to důležitější, že žalobce je ve svém oboru vysoce erudován a respektován, proto je nutné, aby důvěra veřejnosti ve znaleckou činnost jako takovou nebyla ohrožena. Odvolací orgán (ministr spravedlnosti) pak odůvodnil rozhodnutí ochranou veřejného zájmu na zajištění řádného výkonu znalecké činnosti. Žalobce pak v rámci tohoto správního řízení poukazoval na to, že je mu odnímán zdroj obživy, avšak ministr spravedlnosti argumentoval tím, že institut znalců není primárně podnikatelskou činností, nýbrž slouží pro potřeby orgánů veřejné moci a soukromých osob, aby poskytl expertní stanovisko, které bude splňovat vysoké standardy odbornosti a důvěryhodnosti, což mimo jiné zajišťuje i rozhodnutí o pozastavení znalecké činnosti, neboť veřejný zájem je přednější než ochrana před důsledky ve sférách dotčeného znalce. Jinými slovy – žalovaná jako správní orgán sama vysvětlila, že samo zahájení trestního stíhání znalce pro jeho znaleckou činnost vyvolává pochybnosti a důvěryhodnosti znalce, a právě to ji vedlo k postavení jeho znalecké činnosti. Od případných objednatelů znaleckých posudků pak lze očekávat stejné kritérium opatrnosti (ústící ve výběr znalce, který trestně stíhán není).
51. Odvolací soud pak poukazuje na případ obdobný v tom, že osoba vykonávající veřejnou činnost (starosta městské části) byla trestně stíhána porušování povinností při správě cizího majetku (a to této městské části) v souběhu s trestným činem zneužití pravomoci veřejného činitele. Starosta bezprostředně po sdělení obvinění rezignoval na tuto veřejnou funkci a po zproštění obžaloby požadoval nahradit ušlý zisk – tj. výdělek, který by mu náležel za výkon funkce starosty. Judikatura pak dospěla k závěru, že byť ztráta výdělku byla zapříčiněna jeho vlastní aktivitou (rezignací), tak s ohledem na důvěru občanů v systém zastupitelské demokracie jde o gesto natolik zásadní, že by

jej právo, co by jeden z normativních systémů, nemělo přehlížet. Ústavní soud považoval z pohledu zachování důvěry v základní demokratické hodnoty, za žádoucí takové chování (*viz nálezk Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. I. ÚS 4293/18*). Hodnoty zmíněné Ústavním soudem jsou pak obdobné jako hodnoty připomenuté ministerstvem spravedlnosti v rozhodnutí o pozastavení znalecké činnosti žalobce. Klíčovou příčinou ztráty výdělku v obou případech je pak právě usnesení o zahájení trestního stíhání. Naopak rozhodnutí citované obvodním soudem (*sp. zn. Nejvyššího soudu 30 Cdo 4879/2015*) tento přesah do veřejného zájmu nemá, což ho výrazně odlišuje od zde posuzované kauzy.

52. Závěr odvolacího soudu je pak plně v souladu s principem plného odškodnění poškozeného za škodu způsobenou nezákonným trestním stíháním. Opačný závěr by totiž vedl k tomu, že by poškození, kterým jejich podnikatelská činnost nebyla po dobu trestního stíhání rozhodnutím zakázána, nebyli vůbec odškodněni z titulu ušlého zisku, přestože charakter trestního stíhání by vylučoval výkon činnosti v dosavadním rozsahu.

Výše škody

53. OdpŠk definici pojmu škoda neobsahuje, podle § 26 OdpŠk je pro takový účel konstruován vztah speciality k obecné občanskoprávní úpravě. Proto se občanského zákoníku použije například i u obecného vymezení pojmu škoda a rozsahu její náhrady. Jestliže došlo během účinnosti zvláštních předpisů (tj. OdpŠk) ke změně obecné úpravy, projeví se tato změna v návaznosti na přechodná ustanovení obecného předpisu i do poměrů úpravy zvláštní. Proto vzhledem k tomu, že uplatněný nárok v dané věci představují škodu vzniklou počínaje 1. 1. 2014, je namístě aplikovat zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“) a to s ohledem na přechodné ust. v § 3028 odst. 1 o. z. (*podobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2296/2008*), tj. § 2952 o. z.
54. Ušlý zisk jako druh majetkové újmy (škody) spočívá v nedosažení toho, čeho by poškozený při neexistenci škodní události za normálních okolností, při pravidelném běhu věcí, dosáhl. Ušlý zisk tedy znamená ztrátu očekávaného přínosu. Při posuzování ušlého zisku nepostačuje pouhá pravděpodobnost zvýšení majetku poškozeného v budoucnosti, ale musí být postaveno najisto, že při pravidelném běhu věcí, pokud by nebylo protiprávního jednání škůdce, mohl poškozený důvodně očekávat zvětšení svého majetku. Pro výši ušlého zisku je určující, jakému majetkovému prospěchu, k němuž mělo reálně dojít, zabránilo jednání škůdce, jinak řečeno, o jaký reálně dosažitelný, nikoliv hypotetický, prospěch poškozený přišel. Je tedy nutné vycházet z částky, kterou by v předmětném období za obvyklých podmínek poškozený získal s přihlédnutím k nákladům vynaloženým na dosažení tohoto zisku, popřípadě k nákladům na dosažení tohoto zisku potřebným (*srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1069/2008, a dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 818/2005, ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2112/2014, nebo ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2385/2014*). Obvodní soud provedl za účelem zjištění těchto nákladů potřebných k dosažení příjmu dostatečné dokazování (jednak zprávou účetní a daňové kanceláře, znaleckým posudkem a výsledkem žalobce), skutkový závěr pak nebyl zpochybněn ani v odvolacím řízení a odvolací soud se tak se zjištěním obvodního soudu ohledně nákladů žalobce na dosažení příjmu ze znalecké činnosti ztotožňuje, ostatně v tomto směru nebyly ani od jednoho účastníka vzneseny námitky.
55. Odvolací soud se pak zcela ztotožňuje se závěrem obvodního soudu, že výši ušlého zisku nelze odvozovat od hodnoty podniku, či jednotlivých složek podniku. Tyto metody by byly akceptovatelné jen pokud by žalobce žádal odškodnit skutečnou škodu spočívající ve snížení hodnoty jeho podniku, což však předmětem tohoto řízení není.

56. Konkrétní výpočet pak vypadá tak, že za rok 2013 žalobci žádná škoda ve formě ušlého zisku nevznikla. Pokud by nedošlo k trestnímu stíhání, lze předpokládat dle dosavadního vývoje podnikatelských aktivit žalobce, že by došlo k nárůstu minimálně o inflaci, takže v roce 2014 by žalobce nebyl trestního stíhání dosáhl na příjem 2 802 529 Kč (tj. 2 791 363 + inflace 0,4 %), za rok 2015 na 2 810 937 Kč (tj. 2 802 529 Kč + inflace 0,3 %), za rok 2016 na 2 830 614 Kč (tj. 2 810 937 Kč + inflace 0,7 %), za rok 2017 na 2 901 379 Kč (tj. 2 830 614 Kč + inflace 2,5 %) a za první dva měsíce roku 2018 na 493 718 Kč (tj. 1/6 z pravděpodobného příjmu 2 962 308 Kč, který odpovídá navýšení pravděpodobného příjmu za rok 2017 o inflaci 2,1 %); celkem 11 839 177 Kč. Ve skutečnosti si však žalobce ze své znalecké činnosti vydělal jen 2 351 152 Kč (tj. 1 635 800 Kč + 582 801 Kč, 16 323 Kč + 45 430 Kč a 1/6 za rok 2018 ve výši 70 798 Kč), rozdíl obou částek (a tedy i ušlý zisk žalobce) tak činí 9 488 025 Kč, z čehož soud prvního stupně již žalobci přiznal 4 700 491 Kč.
57. Odvolací soud pak neshledal důvod o snížení odškodnění o výdělek ze závislé činnosti, neboť z výsledků dokazování vyplynulo, že zvýšení výdělků žalobce z jeho akademické činnosti nebylo důsledkem poklesu jeho znaleckých aktivit, ale jeho zvýšeným úsilím a změnou pracovního místa (bez změny rozsahu pracovního úvazku). *Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 4. 2023, sp. zn. 30 Cdo 1509/2022*, zdůraznil, že není povinností žalobce, aby tvrdil skutečnosti, jež by nebyly v jeho prospěch a jež by mohly být v rozporu s jeho oprávněnými zájmy vést ke snížení jeho nároku. Žalovaná pak svou vágní procesní obranu nad rámec spekulace vyvolané zvýšením výdělku, již nijak více nepodpořila.
58. V projednávané věci je tak rozhodující, že se nepotvrdilo původní podezření orgánů činných v trestním řízení, že žalobce spáchal trestný čin, kvůli němuž se stal účastníkem trestního řízení. Neopodstatněný je pak názor žalované, že lze zamítnout žalobu jen z toho důvodu, že byl prokázán pouze základ nároku, ale žalobcem provedený výpočet a předložený znalecký posudek určují výši škody zcela netransparentně a použily metody odchylné od zaběhlé judikatury. Procesní předpis totiž upravuje cestu, jak skutkový stav objasnit (§ 118a a násl. o. s. ř.), případně umožňuje soudu určit výši škody dle své úvahy (§ 136 o. s. ř.), nikoliv však žalobu zamítnout.
59. Odvolací soud shrnuje, že podle judikatury právo na ušlý zisk jakožto aspekt práva na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím orgánu veřejné moci podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod zahrnuje právo na to, co by poškozený za běžných okolností reálně získal, nedošlo-li by k nezákonnému jednání orgánu veřejné moci. Tomu pak odpovídá právní posouzení i výpočet odvolacího soudu. Žalobce si v roce 2013 svou znaleckou činností vydělal 2 791 363 Kč (tj. cca o 62 000 Kč více než rok předtím, kdy žalobci se příjem z tohoto zdroje poslední roky před zahájením trestního stíhání postupně zvyšoval). Je tak reálné očekávání, že jeho příjem by se i nadále zvyšoval minimálně o inflaci. Naopak navýšení několikanásobné oproti takto průběžně očekávanému příjmu nebylo možno reálně očekávat a žalobce ani netvrdil žádné okolnosti, které by mohly soud přesvědčit o očekávatelném prudkém nárůstu příjmu (nebyl zahájen trestní stíhání); resp. žalobce přes poučení soudu setrval na svém tvrzení, že ušlý zisk odvozuje od snížení hodnoty svého podniku (nikoliv od ztráty očekávaných zakázek).
60. Odvolací soud proto podle § 219 o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé zcela potvrdil (výrok I.) a v zamítavém výroku změnil postupem § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. tak, že žalobci přiznal další 4 787 534 Kč, ve zbytku 10 438 370 Kč pak zamítavý výrok potvrdil (výrok II.).
61. O nákladech řízení žalobců před soudy všech stupňů (tj. obvodního, odvolacího i dovolacího) bylo rozhodnuto dle § 142 odst. 3 a § 224 odst. 1, 2 o.s.ř. (*ke tomu srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2388/23 ze dne 19. 12. 2023, nebo sp. zn. III. ÚS 1504/23 ze dne 11. 10. 2023*). Náklady žalobce tvoří

zaplacený soudní poplatek 2 000 Kč (originály kolků jsou vylepeny ve spise 12 C 32/2019) a dále náklady na právní zastoupení, ale pouze za účelné úkony právní služby. Ust. § 142 o. s. ř. totiž nezakládá bez dalšího nárok na náhradu za jakýkoliv úkony právní služby, soud vždy musí zhodnotit, zda úkon právní služby nebyl řízení neúčelný, a z tohoto důvodu nadbytečný (*srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12, nebo sp. zn. I. ÚS 4012/18 ze dne 8. března 2021, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. 33 Cdo 273/2016 a mnohá další*). Tak je tomu např. v případě, že účastník zastoupený advokátem podal odvolání do procesních rozhodnutí a nebyl v rámci těchto miniřízení úspěšný (zde např. odvolání proti usnesení o znalečném). Rovněž ne každé podání vyhotovené lze považovat za samostatně účtovatelné úkony právní služby ve smyslu § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, dále jen „AT“ (např. opakovaná vyjádření ke znaleckým posudkům, návrh otázek na znalce, vyjádření k výpovědi žalobce). Stejně tak opakovaná a duplicitní podání ve věci samé, když navíc řada podání byla vyvolána právě tím, že žaloba neobsahovala jednoznačná tvrzení, což se však nepodařilo odstranit ani dalšími podáními (viz setrvání na požadavku na náhradu ušlého zisku za ztížení a znemožnění podnikatelské činnosti ve výši odpovídající poškození podniku žalobce). O zjevné účelovosti procesního chování pak svědčí i to, že žalobce podal odvolání proti rozsudku dne 20. 12. 2023 (č.l. 185), a znovu druhý den, přičemž se jedná o téměř identický text s výjimkou změněné datace (č.l. 189).

62. Odvolací soud tak shledal, že zástupce žalobci poskytl 11 účelných úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 AT (tj. převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, účast na jednání před soudem prvního stupně ve dnech: 10. 3. 2020, 19. 6. 2020, 7. 12. 2021, 16. 10. 2023 a 30. 11. 2023, doplnění tvrzení ve věci samé ohledně závislé činnosti žalobce v reakci na obranu žalované v podání ze dne 23. 10. 2023, odvolání ve věci samé, vyjádření k odvolání žalované do věci samé a účast na jednání odvolacího soudu dne 30. 5. 2024).
63. Tarifní hodnotou ve smyslu § 8 AT, je částka 9 488 025 Kč (tj. přisouzená částka, *viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3974/2015 publikované pod R 121/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*), takže odměna za 1 úkon právní služby dle § 7 AT činí 46 260 Kč (celkem 508 860 Kč), náhrada hotových výdajů dle § 13 odst. 4 AT po 300 Kč ke každému z úkonů právní služby (celkem 3 300 Kč) a náhrada za 21% DPH, neboť Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s. r. o. je plátcem DPH (107 553,60 Kč), celkem tedy 621 713,60 Kč.
64. O povinnosti zaplatit náhradu nákladů řízení k rukám advokáta bylo rozhodnuto dle § 149 odst. 1 o. s. ř.
65. O nákladech státu bylo rozhodnuto dle § 148 odst. 1 o. s. ř. za použití ust. § 224 odst. 1 o. s. ř. Náklady státu tvoří pouze znalečné ve výši, které bylo plně vyplaceno ze státního rozpočtu.
66. Lhůty k plnění byly stanoveny dle § 160 odst. 1 o.s.ř., ze shodných důvodů, jak je rozvedl soud prvního stupně, když žalované byla delší lhůta k plnění poskytnuta již rozsudkem soudu prvního stupně a žalobce proti takovému rozhodnutí nebrojil. Odvolací soud pak zohlednil též to, že výši odškodnění významně navýšil, přičemž rozsudek odvolacího soudu nabývá právní moci ihned doručením.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání za podmínek stanovených v § 237 o. s. ř. Dovolání se podává do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2.

Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Proti výroku o nákladech řízení **není** dovolání přípustné.

Shodu s prvopisem potvrzuje B. S.

Praha 30. května 2024

JUDr. Blanka Kapitánová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje B. S.